

BANKA POPULLORE E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË
"PËR PËRDORIM TË BRENDSHËM"

Në mbështetje të nenit 47, paragrafi (1), pika 6) të Ligjit të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr.158/10, 123/12, 43/14, 153/15, 6/16 dhe 83/18), nenit 18, paragrafi (5), nenit 71, paragrafi (8) dhe nenit 72, paragrafi (3) të Ligjit të Bankave ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 67/07, 90/09, 67/10, 26/13, 15/15, 153/15, 190/16 dhe 7/19 dhe "Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut nr.101/19), Këshilli i Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut mori:

VENDIM

**për mënyrën e përcaktimit të palëve të lidhura dhe për kufijtë e
ekspozimit
("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 198/20)**

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

1. Ky vendim përcakton mënyrën e përcaktimit të personave të lidhur, ekspozimin ndaj një personi dhe ekspozimin e madh dhe mënyrën e përcaktimit dhe mbikëqyrjen e kufijve të ekspozimit.

2. Shprehjet e veçanta të përdorura në këtë vendim kanë këtë kuptim:

2.1 Me "palë" nënkuptohet klient i bankës, filial i bankës, aksionar me pjesëmarrje të kualifikuar në bankë dhe person me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë

2.2 Me "ekspozimin e palës" nënkuptohet bilanci i totalit të bankës dhe ekspozimin jashtë bilancit ndaj atij personi, pa e ponderuat atë me ponderët e duhur të rrezikut, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin në vazhdim: Banka Popullore) për metodologjinë e përcaktimit të mjaftueshmërisë së kapitalit, përfshirë investimet në letra me vlerë të emetuara nga ai person, që nënkupton shumën e ekspozimit të bankës ndaj personit që rezulton nga portofoli i aktiviteteve bankare dhe portofoli tregtar.

2.3 Me "ekspozim të lartë" do të thotë ekspozim i bankës ndaj një personi ose ekspozim ndaj një grupi personash të lidhur, i barabartë ose më i madh se 10% nga mjetet vetanake të bankës të përcaktuara në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit.

2.4 Me "ekspozimin ndaj një pale në baza të konsoliduara" nënkuptohet shuma e ekspozimeve të të gjithë anëtarëve të grupit bankar ndaj atij personi.

2.5 Me "artikuj të zbritshëm nga ekspozimi ndaj një personi" nënkuptohet:

- marrëveshje e anasjelltë repo (angl. reverse repo) me bankë tjetër me të cilën blihen pretendimet e siguruara me pasuri të paluajtshme, nëse konsiderohet ekspozim ndaj personave, detyrimet e të cilëve janë blerë (ekspozimi ndaj një pale të tretë), në pajtim me pikën 8) të këtij vendimi;
- garanci ose kundërgaranci e lëshuar nga pala e tretë, nëse konsiderohet ekspozim ndaj personit që ka dhënë garancinë ose kundërgaranci (ekspozim ndaj palës së tretë), në pajtim me pikën 9) të këtij vendimi;
- ekspozimet që nuk përfshihen në llogaritjen e kufijve të ekspozimit, në pajtim me kreun V të këtij vendimi.

2.6 Me "palët e lidhura" nënkuptohen:

- dy ose më shumë palë që përfaqësojnë rrezik të vetëm sepse njëri prej tyre, drejtpërdrejt ose tërthorazi, ushtron kontroll mbi personin ose personat tjetër (në tekstin në vijim: palët e lidhur nëpërmjet kontrollit);
- dy ose më shumë persona që nuk janë të lidhur nëpërmjet kontrollit, por përfaqësojnë rrezik të vetëm sepse janë të ndërlidhur në mënyrë të tillë që problemet financiare të njërit prej tyre mund të shkaktojnë probleme në shlyerjen e detyrimeve të tjetrit dhe/ose të palëve të tjera (në tekstin në vijim: palët te të cilët ka lidhje ekonomike), ose
- dy ose më shumë persona fizikë nëse njëri person fizik është bashkëshort ose person me të cilin jeton në bashkësi jashtëmartesore, fëmijë ose fëmijë të adoptuar, prind ose person nën kujdestarinë e personit tjetër fizik (në tekstin në vijim: palët fizike të lidhura).

2.7 Me "personat e lidhur me bankë" nënkuptohen:

- filialet e bankës dhe persona të tjerë me të cilët banka ka lidhje të ngushta;
- aksionarët me pjesëmarrje të kualifikuar në bankë dhe personat e lidhur me ta, si dhe personat përgjegjës të këtyre aksionarëve - persona juridikë, ose
- personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë dhe personat e lidhur me ta.

2.8 Me "grupi i personave të lidhur" nënkupton të gjithë personat që janë të ndërlidhur përmes kontrollit, personat me të cilët ka lidhje ekonomike dhe/ose janë persona fizikë të lidhur.

2.9 Me "ekspozimi ndaj një grupi palësh të lidhura" nënkupton shumën e ekspozimeve ndaj të gjithë personave që janë pjesë e grupit të personave të lidhur.

2.10 Me "kontroll indirekt" nënkupton kontrollin që një person ushtron në një person tjetër juridik përmes një personi të tretë juridik me të cilin personi i parë është i lidhur përmes kontrollit, ndërsa personi i tretë juridik ka kontroll të drejtpërdrejtë në personin e dytë juridik.

Për çdo gjë që nuk është përcaktuar me këtë vendim, do të zbatohet kuptimi i termave të përcaktuara me Ligjin e Bankave dhe aktet nënligjore të miratuara në bazë të atij ligji.

II. EKSPOZIMI I PALËS

3. Shpërndarja e pozicioneve individuale në portofolin e aktiviteteve bankare dhe në portofolin tregtar është në pajtim me dispozitat e rregullores së Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit.

4. Ekspozimi i bankës ndaj një personi që rrjedh nga portofoli i veprimtarive bankare përfshin ekspozimin bilanci dhe jashtë bilancit ndaj atij personi që nuk është pjesë e ekspozimit të bankës që rrjedh nga portofoli tregtar, i përcaktuar në pajtim me pikën 5) të këtij vendim.

Pretendimet e bilancit dhe jashtë bilancit nga paragrafi (1) i kësaj pike shprehen në shumën neto, si diferencë ndërmjet vlerës së tyre kontabël dhe shumës korresponduese të korigjimit të vlerës së kryer ose rezervës speciale të rishpërndara, shuma e primit ose e zbritjes dhe ndryshimet në vlerën e drejtë (pa marrë parasysh shumën e amortizimit të akumuluar).

Me përjashtim të paragrafit (2) të kësaj pike, pretendimet bilancore dhe jashtëbilancore nga paragrafi 1 i kësaj pike nuk zvogëlohen për shumën e korigjimit të vlerës së kryer ose rezervës speciale të ndarë për:

- Ekspozimi i palës (duke përfshirë qeveritë dhe bankat qendrore) me një vlerësim kredie të barabartë ose më të ulët se CCC+ (siç është vlerësuar nga Standard & Poor's ose Fitch) ose Caa1 (siç është vlerësuar nga Moody's);
- ekspozimi ndaj një personi me vlerësim kredie më të lartë se vlerësimi i kredisë nga paragrafi 1 i këtij paragrafi, por bazohet në një vend, vlerësimi i kredisë i të cilit është i barabartë ose më i ulët se CCC+ (sipas vlerësimit "Standard dhe Poor's" ose "Fitch") ose Caa1 (sipas vlerësimit të Moody's);
- ekspozimi ndaj një personi që nuk ka vlerësim kredie, por është i bazuar në një vend, vlerësimi i të cilit është i barabartë ose më i ulët se B- (sipas vlerësimit të "Standard & Poor's" ose "Fitch") ose B3 (sipas vlerësimit të "Moody's") ose është i bazuar në një vend për të cilin nuk është përcaktuar një vlerësim krediti;
- ekspozimi ndaj një personi (person jofinanciar) i cili ka pretendime të bazuara në një kredi financiare, të barabartë ose më të madhe se 31,000,000 denarë, nga një person tjetër jofinanciar me një vlerësim krediti të barabartë ose më të ulët se CCC+ (sipas vlerësimit e "Standard and Purse" "ose "Fitch") ose Caa1 (sipas vlerësimit të Moody's);
- ekspozimi ndaj personit (personit jofinanciar) i cili ka pretendime të bazuara në kredi financiare, të barabartë ose më të madhe se 31.000.000 denarë, nga një person tjetër jofinanciar me vlerësim më të lartë se vlerësimi kreditor nga paragrafi 4 i këtij paragrafi. , por është i bazuar në një vend, vlerësimi i kreditit të të cilit është i barabartë ose më i ulët se CCC+ (sipas vlerësimit "Standard & Poor's" ose "Fitch") ose Caa1 (sipas vlerësimit të "Moody's");
- ekspozimi ndaj një personi (person jofinanciar) i cili ka pretendime të bazuara në kredi financiare, të barabarta ose më të mëdha se 31.000.000 denarë, nga një person tjetër jofinanciar për të cilin nuk është përcaktuar vlerësimi kreditor, por është i bazuar në një shtet. vlerësimi i kredisë i të cilit është i barabartë ose më i ulët se B- (sipas vlerësimit të "Standard & Poor's" ose "Fitch") ose B3 (sipas vlerësimit të "Moody's") ose bazohet në një vend për të cilin një vlerësim kredie nuk është krijuar.

Në rastet kur ekspozimi nga paragrafi (3), nënparagrafët (4), (5) dhe (6) nga kjo pikë është më e madhe se shuma e kredisë financiare nga këta nënparagrafë, ekspozimi nuk ulet vetëm nga ajo pjesë e korigjimit të vlerës, domethënë e rezervës speciale, e cila është e barabartë me shumën e kredisë financiare.

5. Ekspozimi i bankës ndaj një personi që rrjedh nga portofoli tregtar përfaqëson pozicionin neto të instrumenteve financiare në pajtim me metodën e përcaktimit të kapitalit të nevojshëm për mbulimin e rreziqeve të tregut të përcaktuar në rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit.

6. Në përcaktimin e ekspozimit ndaj një personi, sipas pikave 4) dhe 5) të këtij vendimi, banka duhet të përfshijë edhe pozicionet e mëposhtme:

- ekspozimet e bazuara në derivatet financiare të përcaktuara në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit, si dhe derivativët e lidhur për mbrojtjen ose transferimin e rrezikut të kredisë (derivativët e kredisë), lidhur me personin, për të cilin përcaktohet kapitali i nevojshëm për të mbuluar rrezikun e palës tjetër kontraktuese, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit;
- ekspozimet e bazuara në derivativët financiarë të përcaktuara në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit, si dhe derivativët e lidhur për mbrojtjen ose transferimin e rrezikut të kredisë (derivativët e kredisë), të lidhura me persona të tjerë, nëse subjekti i derivatit financiar emetohet nga personi;
- ekspozimet në bazë të transaksioneve për të cilat është përcaktuar kapitali i nevojshëm për të mbuluar rrezikun e shlyerjes, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit;
- ekspozimet e bazuara në pozicionet e titullizimit dhe investimet në aksione të mjeteve të investimeve të hapura, duke marrë parasysh thelbin ekonomik të këtyre ekspozimeve dhe rrezikun e tyre të qenësishëm për të përcaktuar nëse ka ekspozim të bazuar edhe në këto pretendime.

7. Ekspozimi ndaj një personi nuk përfshin pozicionet e mëposhtme:

- pozicioni i bazuar në shlyerjen e transaksioneve valutore, të ndodhura në një periudhë jo më të gjatë se 48 orë pas kryerjes së pagesës;
- pozicioni i bazuar në shlyerjen e transaksioneve të blerjes ose shitjes së letrave me vlerë, ndodhi brenda një periudhe jo më të gjatë se tre ditë pune pas ditës së pagesës ose pas ditës së dorëzimit të letrave me vlerë, në varësi të asaj që ka ndodhur më herët;
- pozicioni i bazuar në transaksionet e pagesave, kliring dhe shlyerje në çdo monedhë dhe banka korrespondente ose kliring të instrumenteve financiare, shlyerjet dhe shërbimet e kujdestarisë për klientët dhe të ngjashme, të cilat nuk zgjasin më shumë se fundi i ditës së ardhshme të punës;
- pozicioni në bazë të transaksioneve të pagesave, kliringut dhe shlyerjes në çdo valutë dhe banka korrespondente dhe të ngjashme që kryhen ndaj institucioneve, të kryera gjatë ditës së punës;

- pozicionet që janë në pajtueshmëri me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit, përfaqësojnë zëra të zbritshëm nga fondet e veta të bankës.

8. Ekspozimi i bankës bazuar në një marrëveshje repo të anasjelltë të lidhur (angl. reverse repo) me një bankë tjetër me të cilën blihen pretendimet nga banka tjetër të siguruara me pasuri të paluajtshme, mund të konsiderohet si ekspozim ndaj personave, detyrimet e të cilëve janë blerë (ekspozim ndaj palës së tretë), nëse plotësohen kushtet e mëposhtme:

- kërkesat janë plotësisht të siguruara nga një ndërtesë banesore e cila i plotëson kërkesat për kërkesë të mbuluar nga ndërtesa banesore në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për Metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit;
- banka ka të drejtë të kryejë sigurimin në kushtet kur banka tjetër nuk përmbush detyrimet e saj të marrëveshjes repo;
- banka ka përparësi/prioritet në arkëtimin e këtyre pretendimeve në rast falimentimi ose likuidimi të bankës tjetër.

Ekspozimi ndaj palës së tretë është i barabartë me shumën e detyrimeve të tij ndaj bankës tjetër që janë blerë me marrëveshjen e anasjelltë të repove. Nëse, pavarësisht ndarjes në pajtim me pikën 1) të kësaj pike, mbetet ekspozim i bazuar në marrëveshjen e anasjelltë të repove, ai ekspozim konsiderohet ekspozim ndaj bankës tjetër.

9. Ekspozimi i bankës i siguruar me garanci ose kundërgaranci nga një palë e tretë mund të konsiderohet si ekspozim ndaj personit që ka dhënë garancinë ose kundërgarancinë (ekspozim ndaj palës së tretë), nëse plotësohen kushtet e mëposhtme:

- pjesa e pasiguaruar e ekspozimit ndaj palës së tretë i nënshtrohet ponderit të rrezikut që është e barabartë ose më e ulët se ponderi i rrezikut i zbatuar për pjesën e pasiguaruar të ekspozimit ndaj personit, ekspozimi i të cilit sigurohet nga garancia ose kundërgarancia, dhe
- garancia/kundërgarancia plotëson kërkesat për një instrument të pafinancuar të mbrojtjes së kredisë, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit, ku duhet të merren parasysh edhe dispozitat e duhura për korrigjimin e vlerës së instrumentit të pafinancuar për mbrojtjen e kredisë në rast të mbulimit të pjesshëm, maturimi dhe mospajtueshmëria e valutës së instrumentit të pafinancuar të mbrojtjes së kredisë dhe ekspozimit të siguruar nga një garanci ose kundërgaranci nga një palë e tretë.

III. PALË TË LIDHURA

Palët e lidhur nëpërmjet kontrollit

10. Për qëllimet e pikës 2), nënpika 2.6) paragrafi (1), të këtij vendimi, të paktën personat e mëposhtëm konsiderohen si persona të lidhur nëpërmjet kontrollit:

- dy ose më shumë persona ku shumica e anëtarëve të organeve mbikëqyrëse dhe drejtuese janë të njëjtë;
- person juridik dhe një person që është anëtar i një autoriteti mbikëqyrës dhe/ose drejtues i atij personi juridik, përveç nëse personi që është anëtar i një autoriteti mbikëqyrës dhe/ose menaxhimi nuk ushtron ndikim të rëndësishëm në menaxhimin dhe miratimin e politikave dhe vendimeve financiare dhe të biznesit në atë person juridik;

- personat që kontrollohen nga i njëjti person ose persona;
- personat nën kontrollin e shoqërisë amë, të cilët, në pajtim me standardet e kontabilitetit, plotësojnë kushtet për t'u përfshirë në raportet financiare të konsoliduara.

Në rastin e kontrollit indirekt, totali i kontributeve ose të drejtat totale të votës në personin juridik përfaqësojnë shumën e aksioneve të drejtpërdrejta, ose të drejtat e votës së personave të lidhur nëpërmjet kontrollit, duke përfshirë një aksion, ose të drejtat e votës së personit që vepron në emër dhe për llogari të tyre.

Me përjashtim të paragrafit (2) të kësaj pike, totali i kontributit ose të drejtat totale të votës nuk përfshijnë aksionet ose të drejtat e votës që rrjedhin nga aksionet në pronësi të personave nga paragrafi (2) i kësaj pike, nëse ka kufizime, në çfarëdo forme, për përdorim të së drejtës së votës që rrjedh nga ky kontribut, respektivisht nga ato aksione.

11. Për qëllime të pikës 2), nën pikës 2.7), paragrafi (2) të këtij vendimi, banka përcakton një grup personash të lidhur me bankën, të paktën në rastet e mëposhtme:

- aksionar që ushtron kontroll në bankë, së bashku me personat e lidhur me të dhe të gjithë personat në të cilët banka ushtron kontrollin dhe personat e lidhur me ta, ose
- aksionar me pjesëmarrje të kualifikuar në bankë, së bashku me personat e lidhur me të dhe personin e caktuar si përfaqësues i tij në këshillin mbikëqyrës të bankës dhe të gjithë personat e lidhur me atë person.

12. Banka përcakton personat e lidhur nëpërmjet kontrollit dhe në rastet kur ekspozimi ndaj çdo personi përfaqëson një zë të zbritshëm nga ekspozimi ndaj një personi.

Personat me të cilët ka lidhje ekonomike

13. Për qëllimet e pikës 2), nën pikës 2.6), paragrafi (2), të këtij vendimi, të paktën personat e mëposhtëm konsiderohen si persona me të cilët ka lidhje ekonomike:

- të paktën 50% e pretendimeve ose detyrimeve të një personi në dymbëdhjetë muajt e fundit rezultojnë nga transaksionet me personin tjetër;
- ekspozimi i miratuar ndaj një personi është plotësisht ose pjesërisht i garantuar nga personi tjetër ose një formë tjetër sigurie ofrohet nga personi tjetër - ofruesi i kolateralit, dhe ekspozimi është në një masë që do të shkaktonte probleme financiare për ofruesin e kolateralit, nëse aktivizohet me vlerë;
- pjesë e konsiderueshme e produkteve/shërbimeve të një personi juridik blihen nga subjekti tjetër, ndërsa blerësi tjetër për ato produkte/shërbime nuk mund të gjendet lehtësisht në treg;
- dy ose më shumë persona kanë një furnizues të përbashkët dhe/ose një burim të përbashkët financimi dhe/ose shlyerje të detyrimeve, ku, në rast të padisponueshmërisë së atij furnizuesi/burimi, furnizues/burim tjetër i fondeve nuk mund të gjendet lehtësisht;
- personat që kanë detyrime të përbashkëta në bazë të një marrëveshjeje të lidhur me bankën (për shembull: përdoruesi i kredisë dhe aplikanti për bashkëkredi).

Dy ose më shumë persona që plotësojnë një ose më shumë nga kriteret e përcaktuara në paragrafin (1) të kësaj pike nuk mund të konsiderohen persona të lidhur nëse banka ka prova të padiskutueshme se personi do të jetë në gjendje të gjejë burime të tjera financimi ose partnerë të tjerë biznesi në kohë, i cili do të kapërcejë problemet financiare të shkaktuara nga lidhja nga paragrafi (1) i kësaj pike.

Banka nuk është e detyruar të përcaktojë lidhjen nga paragrafi (1) i kësaj pike për person, ekspozimi total i të cilit, duke përfshirë ekspozimin ndaj personave të tjerë nga grupi i personave të lidhur nëpërmjet kontrollit dhe ekspozimin ndaj grupit të personave fizikë të lidhur, nuk tejkalon 2% e mjeteve vetanake të bankës.

14. Banka vërteton lidhjen midis dy ose më shumë personave që janë të lidhur ekonomikisht me një të tretë, edhe në rastin kur banka nuk ka ekspozim ndaj palës së tretë, përveçse kur plotësohet kushti i pikës 13), paragrafi (2), të këtij vendimi.

Banka përcakton personat e lidhur me lidhje ekonomike dhe në rastet kur ekspozimi ndaj një personi është zë i zbritshëm nga ekspozimi ndaj një personi.

15. Në rastet kur një person është i lidhur ekonomikisht me disa persona që nuk kanë lidhje reciproke, në pajtim me përcaktimet e këtij kreu, banka mund të përcaktojë disa grupe të ndryshme personash të lidhur.

16. Në rast se një person është i lidhur përmes kontrollit ose ka lidhje ekonomike me pushtetin qendror në Republikën e Maqedonisë së Veriut, me vetëqeverisjen lokale në Republikën e Maqedonisë së Veriut ose institucion publik me trajtimin e pushtetit qendror në Republikën e Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejshëm: pushteti qendror dhe vendor), banka formon grup të veçantë personash të lidhur, i cili përbëhet nga ai person dhe pushteti qendror dhe vendor me të cilin ka lidhje, duke përfshirë personat juridikë dhe fizikë të lidhur me atë person.

Në rastet kur ka një lidhje ekonomike ndërmjet personave që janë të lidhur nëpërmjet kontrollit me pushtetin qendror dhe vendor ose që kanë lidhje ekonomike me pushtetin qendror dhe vendor, banka përcakton një grup të veçantë personash të lidhur që përbëhet nga këta persona, përfshirë personat juridikë dhe fizikë të lidhur me këta persona, pa përfshirë pushtetin qendror apo vendor.

17. Përveç rasteve të përcaktuara në këtë vendim, grup i personave të lidhur caktohet edhe në raste të tjera për të cilat banka ose Banka Popullore do të vlerësojnë se ekziston rrezik unik, sepse janë të lidhur në mënyrë të ngjashme për rastet e përcaktuara me këtë vendim.

IV. KUFIJTË E EKSPOZIMEVE

18. Ekspozimi ndaj përdoruesit të kredisë së bankës dhe personave të lidhur me të, ekspozimi ndaj një filiali të bankës, ekspozimi ndaj një aksionari me pjesëmarrje të kualifikuar dhe personave të lidhur me të, ekspozimi ndaj një personi me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë dhe personat e lidhur me të, shuma totale e ekspozimit ndaj personave të lidhur me bankën, si dhe shuma totale e ekspozimeve të mëdha nuk duhet të tejkalojë kufijtë e ekspozimit të përcaktuar në Ligjin e Bankave.

Përcaktimi dhe mbikëqyrja e kufirit të ekspozimit ndaj një anëtar të këshillit mbikëqyrës të bankës nuk përfshin ekspozimin e bankës ndaj aksionerit që emëroi atë

person me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta si përfaqësues të tij në këshillin mbikëqyrës të bankës, përveç rasteve kur anëtari i këshillit mbikëqyrës ushtron kontroll mbi atë aksionar. Ekspozimi ndaj anëtarit të këshillit mbikëqyrës në bankë së bashku me ekspozimin ndaj aksionarit që e ka emëruar përfaqësues të tij nuk duhet të kalojë kufirin e ekspozimit të përcaktuar në Ligjin e Bankave (10% ose 25% të mjeteve vetanake të bankës).

19. Banka gjatë përcaktimit dhe mbikëqyrjes së kufijve nga pika 18) e këtij vendimi zvogëlon ekspozimin me masën e zërave të zbritshëm.

20. Për përcaktimin dhe mbikëqyrjen e kufijve të ekspozimit nga ky vendim, mjetet e veta të bankës përcaktohen në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për Metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit.

21. Banka është e detyruar të respektojë vazhdimisht kufijtë e këtij vendimi.

22. Me përjashtim të pikës 21) të këtij vendimi, banka mund të tejkalojë kufijtë e ekspozimit të pikës 18 të këtij vendimi në rastet e mëposhtme:

- tejkalmi ka ndodhur si rezultat i bashkimit ose shkrirjes së dy personave juridikë;
- tejkalmi është rezultat i arsyeve që banka nuk mundi ose nuk mund të ndikojë;
- tejkalmi është rezultat i ekspozimit nga portofoli i tregtimit.

Banka nuk mund të rrisë tejkalimin e arritur nga paragrafi (1), nënparagrafi (1) dhe (2) të kësaj pike, duke rritur ekspozimin ndaj kredisë.

Banka mund të realizojë tejkalimin nga paragrafi (1), nënparagrafi (3) i kësaj pike, nëse plotësohen njëkohësisht këto kushte:

- tejkalmi është vetëm rezultat i një sasive më të lartë ekspozimi nga portofoli tregtar, respektivisht ekspozimi i bankës nga portofoli i aktiviteteve bankare ndaj personit ose grupit të personave të lidhur nuk i kalon kufijtë e ekspozimit;
- banka ka një nivel adekuat të kapitalit për të mbuluar tejkalimin e kufijve të ekspozimit, të përcaktuar në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit;
- nëse kanë kaluar dhjetë ditë ose më pak nga tejkalmi, ekspozimi nga portofoli tregtar nuk kalon 500% të mjeteve vetanake të bankës;
- të gjitha tejkalimet që vijnë nga ekspozimet nga portofoli tregtar dhe që zgjasin më shumë se dhjetë ditë, së bashku nuk kalojnë 600% të mjeteve vetanake të bankës.

23. Banka nuk mund të ndërmarrë veprimtari që përbëjnë shmangie të detyrimit për të lënë mënjane dhe për të disponuar kapital, në pajtim me pikën 22), paragrafi (3), nënparagrafi (2), të këtij vendimi, nëpërmjet transferimit të përkohshëm të ekspozimit ku tejkalmi zgjat më shumë se dhjetë ditë te një person tjetër (pavarësisht nëse është brenda grupit bankar apo jo, nëse banka është pjesë e një grupi bankar) ose duke ndërmarrë transaksione që mbyllin ekspozimin gjatë periudhës deri në 10 ditë dhe duke miratuar një ekspozim të ri pas skadimit të kësaj periudhe.

24. Pjesa individuale e kapitalit (investimi) i bankës në një institucion jofinanciar, agregati, domethënë shuma totale e pjesëve të kapitalit në institucionet

jofinanciare dhe pasuria e bankës në tokë, ndërtesa, pajisje dhe pjesë kapitale në jo-institucionet financiare, nuk mund të tejkalojnë kufijtë e ekspozimit të bazuar në investimin e një banke, të përcaktuar me Ligjin e Bankave.

Banka mund të tejkalojë kufijtë për investime në institucione jofinanciare nga paragrafi 1 i kësaj pike, nëse e gjithë shuma e tejkallimit mbulohet nga një shumë e përshtatshme e mjeteve të veta, domethënë nëse tejkallimi është zë i zbritshëm nga vlera e mjeteve vetanake të bankës.

Me rastin e përcaktimit dhe mbikëqyrjes së kufijve nga paragrafi (1) i kësaj pike, nuk përfshihet pjesa kapitale e bankës në shoqëritë për shërbime bankare ndihmëse.

V. EKSPOZIMET QË NUK PËRFSHIREN NË LLOGARITJEN E KUFIJVE TË EKSPOZIMIT

25. Në përcaktimin dhe mbikëqyrjen e kufijve të ekspozimit nga pika 18) e këtij vendimi nuk merren parasysh ekspozimet e mëposhtme:

25.1. Ekspozimi i siguar nga një depozitë monetare e investuar në bankë, me shoqërinë amë ose me një filial të bankës, ku duhet të plotësohen njëkohësisht kushtet e mëposhtme:

- datën e maturimit të depozitës në para është e barabartë ose më e gjatë se data e maturimit e specifikuar në marrëveshjen e ekspozimit;
- depozitat në para të gatshme mund të tërhiqet nga personi vetëm për pjesën e ekspozimit që është shlyer;
- ekziston dokument me shkrim që konfirmon qëllimin e depozitës, si mjet për kolateralin e ekspozimit;
- depozitat në para të gatshme përcaktohen si kolateral në marrëveshjen e ekspozimit;
- në rast të ekzekutimit të garancisë, banka është e vetmja përfituese e depozitës në para;
- ekzekutimin e letrës me vlerë ndodh në kushtet kur personi nuk përmbush detyrimet e tij që rrjedhin nga kontrata për ekspozimin.

25.2. Ekspozimi i siguar nga një certifikatë depozite e lëshuar nga banka, një filial i bankës ose shoqëria amë e bankës, ku certifikata plotëson kërkesat e nënpika 25.1) e kësaj pike.

25.3. Ekspozimi ndaj bankave qendrore, qeverive qendrore apo institucioneve publike për të cilat, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë e përcaktimit të mjaftueshmërisë së kapitalit, ndaj pjesës së pasiguar zbatohet ponder rreziku prej 0%

25.4. Ekspozimi ndaj organizatave ndërkombëtare ose bankave zhvillimore shumëpalëshe për të cilat, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit, me ponder të rrezikut prej 0%.

25.5. Ekspozimi i siguar nga garancitë e parevokueshme dhe të pakushtëzuara që paguhen me kërkesën e parë me shkrim të lëshuar nga bankat qendrore, qeveritë qendrore, institucionet publike, organizatat ndërkombëtare ose

bankat e zhvillimit shumëpalësh nëse aplikohet një peshë rreziku prej 0% për pjesën e pasiguarur të pretendimeve nga emetuesi i garancinë, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit.

25.6. Ekspozimi i siguar nga letrat me vlerë të emetuara nga bankat qendrore, qeveritë qendrore, institucionet publike, organizatat ndërkombëtare ose bankat e zhvillimit shumëpalësh nëse një peshë rreziku prej 0%, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit.

25.7. Ekspozimi ose ekspozimi i siguar me garanci të pakthyeshme dhe të pakushtëzuara që paguhen me thirrjen e parë të lëshuar nga pushteti lokal në Republikën e Maqedonisë së Veriut ose nga vetëqeverisja lokale ose nga pushteti rajonal në një shtet anëtar të Bashkimit Evropian për të cilin, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë e përcaktimit të mjaftueshmërisë së kapitalit, zbatohet ponderi maksimal i rrezikut prej 20%.

25.8. Ekspozimi që banka e miraton si ndërmjetësues i Bankës për Zhvillim të Maqedonisë së Veriut, deri në atë pjesë të ekspozimit për të cilin banka si ndërmjetës nuk mbulon rrezikun e kredisë.

25.9. Ekspozimet ndaj bankave qendrore të vendeve të tjera bazuar në rezervë të detyruar të shprehur në valutën e vendit të bankës qendrore në të cilën mbahet rezerva e detyruar.

25.10. Ekspozimi i siguar nga një polic sigurimi për dëmet e lëshuar nga Banka Zhvillimore e Maqedonisë së Veriut ose nga një agjenci e huaj e kreditit për eksport me një vlerësim krediti nga IKR-ja ose AKI-ja e njohur që është përcaktuar se i përket më të vegjlëve prej: (1) shkalla 2 e cilësisë së kredisë ose nga (2) nota e cilësisë së kredisë që korrespondon me vlerësimin e borxhit në valutë të qeverisë qendrore të vendit ku ndodhet selia e agjencisë, e lidhur në favor të bankës.

25.11. Pozicioni jashtë bilancit për të cilin, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë e përcaktimit të mjaftueshmërisë së kapitalit, një faktor konvertimi prej 0%.

25.12. Pozicioni jashtë bilancit për të cilin, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë e përcaktimit të mjaftueshmërisë së kapitalit, është përcaktuar faktori i konvertimit prej 20%, por vetëm në shumën deri në 50% të vlerës së tij. pozicioni jashtë bilancit.

25.13. Ekspozimi i siguar nga pasuria e paluajtshme që plotëson kërkesat për pretendimet e mbuluara nga ndërtesa banesore, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit, por vetëm deri në shumën më të ulët prej 50% të vlerës së tregut të pasurisë së paluajtshme ose 60% të ekspozimit të mbuluar nga ndërtesa e banimit.

25.14. Ekspozimi ndaj Fondit të Sigurimit të Depozitave (në tekstin e mëtejshëm: Fondi) ose në një skemë sigurimi depozitash në një vend tjetër, nëse ekziston një detyrim ligjor për të financuar skemën.

25.15. Ekspozimi, duke përfshirë ekspozimin e bazuar në pjesëmarrje ose një lloj tjetër investimi ndaj institucioneve që, në pajtim me dispozitat ligjore ose kontraktuale, janë përgjegjëse për shlyerjen e pagesave brenda një sistemi ose rrjeti në të cilin banka është anëtare.

25.16. Ekspozimi i bazuar në obligacione të mbuluara jashtëzakonisht cilësore që janë pjesë e mjeteve likuide të nivelit 1, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit.

Gjatë përcaktimit dhe mbikëqyrjes të kufijve të ekspozimit nga pika 18) e këtij vendimi, banka mund të zbatojë vetëm një nga përjashtimet nga pika 1) e kësaj pike për të njëjtin ekspozim ndaj një personi ose për të njëjtën pjesë të ekspozimit ndaj një personi.

26. Në përcaktimin dhe mbikëqyrjen e kufijve të ekspozimit nga pika 24) e këtij vendimi, investimet në institucionet jofinanciare nuk përfshijnë aksionet e kapitalit të fituara mbi bazën e pretendimeve të papaguara, vetëm në tre vitet e para të marrjes së tyre.

VI. KUFIJTË E MBIKËQYRJES DHE EKSPOZIMIT TË PALËVE TË LIDHUR

27. Banka është e detyruar të krijojë një sistem të përshtatshëm për përcaktimin, mbikëqyrjen, raportimin dhe regjistrimin e palëve të lidhura, ekspozimet e mëdha dhe limitet e ekspozimit.

Sistemi nga paragrafi (1) i kësaj pike përbëhet së paku nga:

- politika e mbikëqyrjes së palëve të lidhura, ekspozimeve të mëdha dhe kufijve të ekspozimit, në pajtim me pikën 28) të këtij vendimi;
- parandalimi i aktiviteteve që do të mundësojnë shmangien e detyrimit për të përcaktuar dhe mbajtur kapitalin e nevojshëm për të mbuluar tejkalimin e kufijve të ekspozimit, në pajtim me pikën 23) të këtij vendimi;
- njoftimin e menjëhershëm të autoriteteve të bankës për ekspozimet e mëdha, si dhe respektimin e kufijve të vendosur dhe tejkalimin e tyre;
- menaxhimin e duhur të rrezikut të përqendrimit, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë e menaxhimit të rrezikut;
- mbikëqyrjen e plotësimit të kushteve të parashikuara në këtë vendim për artikujt e zbritshëm nga ekspozimi ndaj një personi.

28. Banka është e detyruar të ketë një politikë për mbikëqyrjen e palëve të lidhura dhe limitet e ekspozimit, të cilat mund të jenë dokument më vete ose pjesë përbërëse e një politike tjetër ose akti tjetër të brendshëm të bankës (rregulla, procedura, etj.)

Politika nga paragrafi (1) i kësaj pike duhet të përmbajë procedura dhe rregulla të paktën për:

- përcaktimin dhe mbikëqyrjen e ekspozimit ndaj një personi;
- përcaktimin dhe mbikëqyrjen e grupeve të personave të lidhur dhe ekspozimit ndaj grupeve të personave të lidhur, si dhe personave të lidhur me bankën dhe ekspozimin e tyre;
- përcaktimin dhe mbikëqyrjen e ekspozimeve të mëdha;
- përcaktimin dhe mbikëqyrjen e ekspozimit në bazë të investimeve në institucionet jofinanciare;

- mbikëqyrjen e respektimit të kufijve të ekspozimit nga pikat 18) dhe 24) të këtij vendimi dhe të kufijve të brendshëm të ekspozimit të vendosur;
- përcaktimin dhe mbikëqyrjen e ekspozimeve në bazë të pozicioneve të titullizimit dhe investimeve në aksione të mjeteve të hapura të investimeve për të përcaktuar nëse ka ekspozim shtesë në bazë të këtyre pretendimeve;
- mbikëqyrjen e ekspozimit ndaj personave që janë emetues të instrumenteve të mbrojtjes së kredisë së pafinancuar, ekspozimeve të bazuara në pozicione titullizimi dhe investimeve në aksione të mjeteve të investimeve, me synim uljen e rrezikut të përqendrimit.

29. Jo më vonë se data 31 janar e çdo viti, personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta dhe aksionarët me pjesëmarrje të kualifikuar në bankë janë të detyruar të plotësojnë një deklaratë në të cilën do të tregojnë personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta, aksionarët dhe huamarrësit e bankës të cilët në pajtim me Ligjin e Bankave dhe këtë vendim konsiderohen të lidhur me ta.

Banka është e detyruar të përcaktojë listën e personave nga paragrafi (1) i kësaj pike që kanë lidhje me personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta dhe me aksionarët me pjesëmarrje të kualifikuar dhe ta përditësojë atë listë rregullisht, duke marrë parasysh dispozitat e Ligjit të Bankave.

Personi me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta të cilit i miratohet ekspozimi, ose që ka lidhje me personin të cilit i është miratuar ekspozimi, nuk mund të marrë pjesë në marrjen e vendimit për miratimin e ekspozimit.

30. Banka nuk mund të miratojë ekspozimin ndaj një klienti të ri pa përcaktuar nëse klienti i ri ka lidhje me përdoruesit e tjerë të kredisë së bankës, me aksionarët e saj me pjesëmarrje të kualifikuar dhe me persona me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë.

Për të përcaktuar grupet e personave të lidhur dhe ekspozimin ndaj grupeve të personave të lidhur, banka është e detyruar të sigurojë dokumentacionin e nevojshëm për strukturën e pronësisë dhe/ose për gjendjen financiare të personave, si dhe çdo dokumentacion tjetër nga të cilat të dhëna për ekzistimin ose mosekzistencën mund të merren.

Banka është e detyruar të mbikëqyrë ndryshimet në të dhënat dhe informacionin nga aspekti i përcaktimit të lidhjes dhe të përditësojë dokumentacionin e nevojshëm, të paktën në: vlerësimi i besueshmërisë, vlerësimi i ndryshimit të aftësisë kreditore të personit, ndryshime të rëndësishme në kushtet kontraktuale në të cilat miratohet ekspozimi ndaj personit, ose njohuri të marra për ndryshime në dokumentacion ose në (mos)ekzistencën e lidhjes.

VII. KUFIJTË E EKSPOZIMIT MBI BAZË TË KONSOLIDUAR

31. Me rastin e përcaktimit dhe mbikëqyrjes së kufijve të këtij vendimi nga banka që i nënshtrohet mbikëqyrjes së konsoliduar, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për mbikëqyrjen e konsoliduar të bankave, merren parasysh dispozitat e kreut IV të këtij vendimi.

32. Shuma e mjeteve vetanake të bankës, që i nënshtrohet mbikëqyrjes së konsoliduar, përcaktohet në pajtim me rregulloren dhe Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit.

VIII. NJOFTIMI I BANKËS POPULLORE

33. Banka është e detyruar të përgatisë raporte për zbatimin e këtij vendimi, të cilat do të përmbajnë të dhëna për:

33.1. Ekspozime të mëdha, duke përfshirë artikujt e zbritshëm nga ekspozimet e mëdha;

33.2. Dhjetë ekspozimet më të mëdha ndaj bankave të tjera në bazë të konsoliduar, si dhe për dhjetë ekspozimet më të mëdha ndaj shoqërive financiare dhe institucioneve të tjera që kryejnë veprimtari të ngjashme si bankat, por që nuk mbulohen nga rregullorja vendase apo e huaj që rregullon themelimin dhe funksionimin e bankave/institucionet e kreditit, duke përfshirë zërat e zbritshëm nga këto ekspozime;

33.3. Ekspozime të cilat nuk paraqesin ekspozime të mëdha, por që në bazë të konsoliduar tejkalojnë 10 milionë euro në vlerë ekuivalente në denarë;

33.4. Ekspozimet ndaj personave të lidhur me bankën;

33.5. Shuma e pjesës së kapitalit (investimit) në një institucion jofinanciar dhe shuma totale e pjesëve të kapitalit në institucionet jofinanciare;

33.6. Shuma totale e aktiveve të bankës në tokë, ndërtesa, pajisje dhe pjesë kapitale në institucionet jofinanciare;

33.7. Shuma e tejkasimit të kufijve të ekspozimit, përfshirë kufijtë e investimeve në institucionet jofinanciare, në mënyrën e përcaktuar me këtë vendim dhe kohëzgjatja e tejkasimit;

33.8. Ekspozimi i bankës në bazë të pikës 8) të këtij vendimi.

34. Raportet nga pika 33), nën-pikat 33.1) dhe 33.2) të këtij vendimi duhet të përmbajnë të dhëna për:

- personin ose grupin e personave të lidhur ndaj të cilëve banka ka ekspozim;
- shumën e ekspozimit ndaj personit ose grupit të personave të lidhur, përpara se të merren parasysh zërat e zbritshëm nga ekspozimi ndaj personit ose grupit të personave të lidhur;
- llojin e instrumentit të mbrojtjes së kredisë, në pajtim me rregulloren e Bankës Popullore për metodologjinë për përcaktimin e mjaftueshmërisë së kapitalit, nëse ekspozimi mbulohet nga instrument i tillë, dhe
- shumën e ekspozimit ndaj personit ose grupit të personave të lidhur e reduktuar me zërat e zbritshëm nga ai ekspozim.

35. Banka është e detyruar të njoftojë menjëherë Bankën Kombëtare për çdo tejkasim të kufijve të ekspozimit nga pika 22) e këtij vendimi, duke treguar personin ose grupin e personave të lidhur me të cilët ka ndodhur tejkasimi, shumën e tejkasimit dhe arsyet e tejkasimit.

Në rastet e tejkalimit të kufirit të ekspozimit nga pika 22), paragrafi (1), nënparagrafi (1) dhe (2) të këtij vendimi, banka është e detyruar të specifikojë afatin në të cilin planifikon të përmbushë kufirin e ekspozimit në njoftimin nga paragrafi (1) e kësaj pike.

Nëse banka planifikon të përmbushë kufirin e ekspozimit nga paragrafi (2) i kësaj pike në një periudhë më të gjatë se tre muaj, ajo është e detyruar të paraqesë një plan me aktivitete për uljen e ekspozimit në kufirin e përcaktuar të ekspozimit.

Banka Popullore mund të kërkojë një afat tjetër për zvogëlimin e ekspozimit brenda kufirit të paraparë, si dhe të marrë masat e duhura që banka të jetë në pajtim me limitin e përcaktuar.

36. Banka është e detyruar të njoftojë menjëherë Bankën Popullore në rast të veprimeve të ndërmarra me qëllim shmangien e detyrimit për përcaktimin dhe mbajtjen e kapitalit të nevojshëm për të mbuluar tejkalimin e kufijve të ekspozimit në pajtim me pikën 23) të këtij vendimi.

37. Banka i përpilon raportet nga pika 33) e këtij vendimi sipas gjendjes kontabël në datat 31 mars, 30 qershor, 30 shtator dhe 31 dhjetor.

Afati për dorëzimin e raporteve me status deri më 31 dhjetor në Bankën Popullore është pesë ditë pune pas skadimit të afatit për dorëzimin e raportit financiar vjetor të pa audituar.

Afati për dorëzimin e raporteve me statusin e 31 marsit, 30 qershorit dhe 30 shtatorit në Bankën Popullore është pesëmbëdhjetë ditë pune pas përfundimit të periudhës për të cilën dorëzohet raporti.

Me përjashtim të paragrafit (1) të kësaj pike, banka që i nënshtrohet mbikëqyrjes së konsoliduar është e detyruar të paraqesë raportet nga pika 33) e këtij vendimi në bazë të konsoliduar, sipas gjendjes kontabël në datat 31 dhjetor dhe 30 qershor, brenda 30 ditëve pas skadimit të afateve nga paragrafët (2) dhe (3) të kësaj pike.

38. Me kërkesë të veçantë të Bankës Popullore, banka është e detyruar të përgatisë raporte për gjendjen në një ditë tjetër dhe brenda një afati tjetër, të cilat janë të ndryshme nga gjendja dhe afatet e përcaktuara në pikën 37) të këtij vendimi.

39. Banka detyrohet t'i dorëzojë Bankës Popullore pasqyrat nga pika 29) e këtij vendimi jo më vonë se data 10 shkurt të çdo viti.

IX. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

40. Guvernatori i Bankës Popullore përcakton udhëzimet dhe format e raporteve për zbatimin e këtij vendimi.

41. Dispozitat e këtij vendimi që i referohen bankave zbatohen për degët e bankave të huaja, duke marrë parasysh dispozitat e Ligjit të Bankave dhe aktet nënligjore të miratuara në bazë të këtij ligji, me të cilat rregullohet puna e degëve të bankave të huaja në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Për përcaktimin e kufijve të ekspozimit të degës së një banke të huaj, depozita me të cilën kërkohet të disponojë dega, në pajtim me Ligjin e Bankave, konsiderohet si mjete vetanake.

42. Dispozitat e këtij vendimi që i referohen mënyrës së përcaktimit dhe mbikëqyrjes së personave të lidhur dhe mënyrës së raportimit në Bankën Popullore, zbatohen për kursimoret.

43. Ky vendim hyn në fuqi tetë ditë pas botimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa do të zbatohet nga 1 janari 2021.

44. Ditën e fillimit të zbatimit të këtij vendimi, pushon së vlefshmi Vendimi për kufijtë e ekspozimit ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 31/08, 163/08, 43/09, 91/11, 100/12, 127/12 dhe 26/17) dhe Vendimi për mënyrën e përcaktimit të personave të lidhur ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 31/08, 72/13, 121/15 dhe 203/15).

V nr. 02-15/XI-1/2020
30 korrik 2020
Shkup

Guvernatorja dhe kryesuesja
e Këshillit të Bankës Popullore të
Republikës së Maqedonisë së Veriut
Dr. Anita Angellovska-Bezhoska